

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku Ł. J.
przy uczestnictwie A. J., M. J., P. J., T. P., S. P., W. B. i J. B.
o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 maja 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników postępowania W. B. i J. B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w L.
z dnia 14 kwietnia 2016 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestników W. B. i J. B. solidarnie na rzecz wnioskodawcy Ł. J. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestników J. B. i W. B. od postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 14 kwietnia 2016 r., sygn. akt II Ca (...), Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia

2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej uczestnicy uzasadniali koniecznością wyeliminowania z obrotu prawnego zaskarżonego orzeczenia stwierdzającego powstanie ograniczonego prawa rzeczowego przez zasiedzenie, pomimo braku spełnienia ku temu przesłanek materialnych. Pozostawienie tego orzeczenia w niewzruszonym stanie doprowadzi - ich zdaniem - do stwierdzenia nielegalnego powstania ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości, a w dalszej perspektywie przez ujawnienie w księdze wieczystej, spowoduje niezgodność jej treści z rzeczywistym stanem prawnym. Zdaniem skarżących zaskarżone orzeczenie nie uwzględnia uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11 (OSNC 2011, nr 12, poz. 129), przesądzającej dotychczasową rozbieżność orzecznictwa w zakresie konieczności wykonania widocznego i trwałego urządzenia, wyłącznie przez podmiot nabywający służebność gruntową poprzez zasiedzenie (art. 292 k.c.), a tymczasem w rozpatrywanej sprawie mimo bezspornie ustalonego stanu faktycznego wskazującego, że wykonawcą drogi dojazdowej nie był J. J., a także w utrzymaniu jej prawidłowego stanu brało udział wiele osób, w tym skarżący uczestnik W. B., Sąd przyjął, że J. J. spełnił przesłanki nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej przejazdu i przechodu.

W skardze kasacyjnej zarzucili naruszenie prawa materialnego, tj. art. 292 k.c. w zw. z art. 247 k.c. i art. 285 § 1 k.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na stwierdzeniu zasiedzenia służebności gruntowej przechodu i przejazdu pasem gruntu na działce nr (...)/3 na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej nr (...)/4, w sytuacji, gdy w czasie biegu zasiedzenia, do 13 września 1991 r. obie nieruchomości stanowiły własność jednego właściciela, tj. rodziców J. J., a następnie jego siostry M. P., a ponadto w sytuacji, gdy z ustalonego stanu faktycznego wynika, że trwałe i widoczne urządzenie w postaci

urządzonego pasa gruntu nie zostało wykonane wyłącznie przez osoby, na rzecz których zostało stwierdzone zasiedzenie przedmiotowej służebności, a także w sytuacji, gdy trwałe i widoczne urządzenie, z którego korzystali J. i M. J. znajduje się jedynie na części nieruchomości, co do której zostało stwierdzone zasiedzenie.

W ustalonym stanie faktycznym, który jest wiążący w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), zastosowanie przez Sąd drugiej instancji wskazanych w zarzutach skargi kasacyjnej przepisów prawa materialnego nie czyni jej oczywiście zasadą w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Według bowiem tych ustaleń, od chwili rozpoczęcia gromadzenia materiałów na budowę domu, co miało miejsce poczynszy od 1974 r., J. i M. J. - rodzice wnioskodawcy urządzili drogę dojazdową do placu budowy i korzystali z niej przechodząc oraz przejeżdżając samochodami osobowymi, ciężarowymi i maszynami rolniczymi. Była to jedyna droga, z której korzystali, żeby dostać się z drogi publicznej na swoje siedlisko. Trwałe i widoczne urządzenie o którym mowa w art. 292 k.c. było wykonywanie od 1974 r., w ten sposób, że kilka razy do roku pas drogowy był utwardzany żużlem, popiołem, gruzem przez J. i M. J..

Przedmiotowa droga była utwardzana również przez właścicieli działki gruntu nr (...)/3, którzy z niej też korzystali, dojeżdżając do swoich nieruchomości, najpierw czynili to A. i S. J. (rodzice J. J. i dziadkowie wnioskodawcy), następnie M. P. (siostra J. J.) a po niej do 2001 r. W. i J. B..

Okoliczności te nie pozbawiają znaczenia i skutków wiążących się z jej utwardzaniem i korzystaniem z tego pasa drogowego przez rodziców wnioskodawcy, którzy ze względu na usytuowanie swojego siedliska czynili to w największym rozmiarze, zaś sposób i zakres dokonywanych przez nich czynności z tym związanych, przy uwzględnieniu potrzeb posiadanej przez nich działki siedliskowej, uzasadniał przyjęcie, iż urządzili drogę dojazdową, jako widoczne i trwałe urządzenie w rozumieniu art. 292 k.c., a zatem zaskarżone orzeczenie nie jest sprzeczne z wykładnią tego przepisu, wynikającą z powołanej uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11. Istotnym jest również, co wynika z ustaleń faktycznych, że aktów posiadania szlaku służebnego, w tym jego urządzania poprzez wykonanie trwałego i widocznego urządzenia,

poprzednicy prawni wnioskodawcy dokonywali z wolą dla siebie, będąc posiadaczami służebności w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. W chwili upływu terminu zasiedzenia, poprzednicy prawni wnioskodawcy byli już właścicielami nieruchomości władnącej (nr (...)/4). Nabycie przez nich jej własności w drodze umowy darowizny od M. P. w 1991 r. stanowiło formalne usankcjonowanie faktycznych podziałów i rozporządzeń dokonanych jeszcze przez rodziców J. J., co oznacza, iż rodzice wnioskodawcy byli przed wrześniem 1991 r. posiadaczami gruntu, na którym postawili dom, do którego dojeżdżali spornym szlakiem służebnym. W efekcie do września 1991 r. ich posiadanie w zakresie służebności drogowej łączyło się z posiadaniem gruntu, na którym postawili dom i zabudowania gospodarcze, zaś po tej dacie posiadanie w zakresie tej służebności związane było z własnością zabudowanej nieruchomości składającej się z działki nr (...)/4.

Jeśli chodzi o szerokość pasa służebnego, co do którego stwierdzone zostało jego nabycie przez zasiedzenie, to podkreślić należy, iż - jak to zostało wyjaśnione w orzecznictwie - szlak służebności gruntowej obejmuje również teren, nad którym znajdują się w czasie posiadania nadwozia przejeżdżających pojazdów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1981 r., II CRN 232/81, OSNCP 1982, nr 4, poz. 62), czy doczepione do pojazdów maszyny rolnicze. W związku z tym, określona przez Sąd szerokość pasa służebnego nabytego przez zasiedzenie odpowiada zakresowi faktycznego jego wykorzystywania zgodnie z potrzebami nieruchomości władnącej, a to ze względu na konieczność, początkowo dowożenia materiałów budowlanych samochodami ciężarowymi, a następnie przejazdu maszynami rolniczymi.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1804, ze zm. w zw. z § 2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

aj